

УДК 657:339.9

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/154-41>**Дикий А. П.**кандидат економічних наук, доцент,
Державний університет «Житомирська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5819-0236>**Сьомак О. М.**здобувач кафедри обліку і аудиту,
Державний університет «Житомирська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9057-9807>**Dyki Anatolii, S'omak Oleksandr**
Zhytomyr Polytechnic State University

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ З ВИДОБУВАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН ТА РОЗРОБКИ КАР'ЄРІВ

Дослідження було побудовано на основі діяльності підприємств, організаційна форма яких представлена наступними видами: товариства з обмеженою відповідальністю, акціонерними товариствами приватного та публічного типу. Зауважимо, що вивченню підлягали також і приватні підприємства та малі приватні підприємства. В статті опрацьовані внутрішні документи досліджуваних підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів, що функціонують на території Житомирської області. В процесі дослідження було здійснено оцінку сучасного стану використання методичних підходів до економічного аналізу господарської діяльності на підприємствах з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів за наступними напрямками: види економічного аналізу, пріоритетні об'єкти, управління та інформаційне забезпечення. Здійснено оцінку інформаційного забезпечення економічного аналізу через вивчення облікової політики в частинні суб'єктивного впливу на показники фінансової звітності та робочого плану рахунків в частинні його аналітичних розрізів. Оцінка сучасного стану використання методичних підходів до економічного аналізу господарської діяльності на підприємствах з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів здійснювалася за наступними напрямками: види економічного аналізу, пріоритетні об'єкти, управління та інформаційне забезпечення. В цілому проведене дослідження вказує, що система економічного аналізу на підприємствах з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області не організована належним чином, а отже усі функції економічного аналізу не реалізуються. Це знижує якість інформаційного забезпечення управління господарською діяльністю підприємств з однією сторони та інформаційну асиметрію та незадоволеність оприлюдненою інформацією з боку зовнішніх зацікавлених сторін з іншої сторони.

Ключові слова: економічний аналіз, об'єкт аналізу, оцінка, корисні копалини, стейкхолдери, розробка кар'єрів, інформаційне забезпечення

ESTIMATION OF THE MODERN STATE OF THE ORGANIZATION AND METHODOLOGY OF ECONOMIC ANALYSIS OF ACTIVITIES OF MINING AND MINING DEVELOPMENT

The study was based on the activities of enterprises, the organizational form of which is represented by the following types: limited liability companies, joint stock companies of private and public type. Note that private enterprises and small private enterprises were also subject to the study. The article elaborates the internal documents of the studied enterprises for the extraction of minerals and the development of quarries operating in the territory of Zhytomyr region. In the course of the research, the current state of use of methodological approaches to economic analysis of economic activity at the enterprises for the extraction of minerals and career development in the following directions was evaluated: types of economic analysis, priority objects, management and information support. Testing the internal documents of the surveyed mining and quarrying companies indicates a very negative state of the analytical support. In particular, analytical procedures do not apply to priority sustainable development objects, which are natural resources. Economic analysis is not organized as a separate system of information support, and the analytical procedures that are applied are fragmentary in nature, which generally reduces the quality of analytical support for managing economic activity. The economic analysis information support has been evaluated through the study of accounting policies regarding the subjective impact on the financial statements and the workplan of accounts in terms of its analytical sections. Overall, the survey indicates that the system of economic analysis at the enterprises of mining and quarrying in the Zhytomyr region is not properly organized, and therefore all the functions of economic analysis are not implemented. This reduces the quality of information support for managing the business activities of enterprises on the one hand and information asymmetry and dissatisfaction with the information disclosed by external stakeholders on the other side. Today the problem of development of economic analysis, which would allow to approach the formation of information and analytical support of management decisions of different stakeholders, remains.

Keywords: economic analysis, object of analysis, valuation, minerals, stakeholders, career development, information support.

JEL classification: M40, N5, C41

Постановка проблеми. Основою формування нового наукового знання в економічних науках є дослідження сучасного стану практики. За умови, що об'єктом дослідження є економічний аналіз, то сучасний стан варто досліджувати з позиції оцінки діючих підходів до організації та методики аналітичних процедур та напрямки їх застосування на підприємствах з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів. За результатами такого дослідження є можливість встановити критичні точки економічного аналізу, виявити невідповідність аналітичного забезпечення потребами користувачів та інше.

Здійснити оцінку сучасного стану можливо із застосуванням методів анкетування основних стейкхолдерів, суб'єктів виконання аналітичних функцій та тестування внутрішніх документів, що регламентують функціонування системи економічного аналізу на підприємствах з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів. Це є особливо актуальним в умовах забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання в сфері використання природних ресурсів, а також вагомий суспільний інтерес до підприємств, що використовують природні ресурси. Адже, економічний аналіз виступає інструментом генерування інформації на основі якої приймаються як поточні так і стратегічні рішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Анкетування та тестування як методи дослідження проблем економічного аналізу застосовувалися вітчизняними вченими при підготовці кандидатських та докторських дисертацій за науковою спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) (з 2015 р. – 071 «Облік і оподаткування»): О.В. Олійник [3] – в частинні вивчення особливостей функціонування суб'єктів економічного аналізу в умовах постіндустріальної економіки; О.М. Дзюбенко [1] – в частинні дослідження проблем організації та методики економічного аналізу фінансового потенціалу лісгосподарських підприємств; І.В. Клименко [2] – в частинні вивчення проблем економічного аналізу реалізації автотранспортних послуг на умовах лізингу; О.К. Фокін [5] – в частинні методики та організації економічного аналізу виробничих витрат великих промислових підприємств; І.Т. Райковська [4] – в частинні визначення застосування різних видів економічного аналізу на підприємствах Житомирської області. Зазначенні вчені здійснювали дослідження підприємств різних галузей національної економіки, проте досліджувана нами галузь (видобування корисних копалин та розробки кар'єрів) була не врахована. При дослідженні економічного аналізу господарської діяльності підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів нами враховані результати попередніх досліджень та визначено ключові питання, які стосуються галузевої специфіки досліджуваних суб'єктів господарювання.

Метою статті є здійснення оцінки сучасного стану організації та методики економічного аналізу діяльності підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів.

Виклад основного матеріалу. В частинні застосування методу тестування внутрішніх регламентів та оприлюднених документів щодо організації та методики економічного аналізу діяльності підприємств з

видобування корисних копалин та розробки кар'єрів, дослідження побудуємо за наступними етапами:

1. Ідентифікація об'єкту дослідження, а саме підприємств, які підлягали дослідженню; 2. Обґрунтування складу документів, які містять інформацію про організацію та методику економічного аналізу та застосування аналітичних процедур; 3. Визначення складу питань, які вивчалися; 4. Представлення результатів дослідження.

Ідентифікація підприємств, діяльність яких підлягала вивченню.

В якості об'єкту дослідження нами були визначенні суб'єкти господарювання, що функціонують на території Житомирської області, що обумовлено великою кількістю зазначених підприємств та різноманітних природних ресурсів, які видобуваються відкритим типом. Відповідно до статичних даних в Житомирській області зареєстровано 56 підприємств видобувної промисловості в тому числі з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів. Організаційна форма досліджуваних підприємств є різноманітною, від чого залежать особливості дослідження.

Вивчаючи діяльність досліджуваних підприємств було встановлено наступне:

– на більшості підприємств, організація інформаційних підсистем управління (бухгалтерський облік, економічний аналіз, внутрішній аудит, планування) організований за формальною ознакою;

– система бухгалтерського обліку організована лише в контексті відповідності вимогам законодавства в частинні складання звітності (фінансової, податкової, статистичної);

– системи економічного аналізу, планування не організовані взагалі, а система внутрішнього контролю в більшій мірі орієнтовані на інвентаризацію за умови бажання керівника;

– аналітичні показники на більшості підприємств не розраховуються, що обумовлено відсутністю попиту як з боку власників так і з боку інших стейкхолдерів [7];

– діючі підходи до організації бухгалтерського обліку в більшості випадків орієнтовані на фінансову звітність, а тому не дозволяють в повній мірі сформулювати інформаційне забезпечення аналітичних процедур.

Обґрунтування складу документів, які містять інформацію про організацію та методику економічного аналізу та застосування аналітичних процедур.

Для тестування системи економічного аналізу підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів нами було використано наступні документи, як надавалися власне підприємствами Житомирської області досліджуваної галузі так і документи, які оприлюднюються та є в загальному доступі.

Серед внутрішніх документів, які були вивчені нами безпосередньо на підприємствах для оцінки стану організації та методики економічного аналізу є наступні:

– положення про облікову політику підприємства – обов'язковий документ, що передбачений Законом України про Бухгалтерський облік та фінансову звітність України, що дозволяє оцінити суб'єктивний вплив на поведінку об'єктів бухгалтерського обліку;

– робочий план рахунків підприємства, що дозволяє визначити особливості організації аналітичного обліку

як основи інформаційного забезпечення аналітичних процедур щодо оцінки стану господарської діяльності підприємства

– положення про організацію бухгалтерського обліку для визначення її взаємодії із іншими суб'єктами управління;

– положення про організацію економічного аналізу за наявності такої служби на підприємстві;

– положення про організацію внутрішнього контролю за наявності такого положення;

– штатний розпис для визначення суб'єктів, що організовують та здійснюють аналітичні процедури;

– посадові інструкції працівників економічних служб для визначення які аналітичні функції ї хто виконує;

– положення про документообіг для визначення порядку руху інформації між різними суб'єктами управління;

– методичні інструкції щодо облікового відображення, економічного аналізу, планування та внутрішнього аудиту об'єктів управління за наявності таких на підприємстві;

– договори щодо надання сторонніми особами консультативних послуг в сфері інформаційного забезпечення, зокрема бухгалтерського обліку на аутсорсингу, оцінки проектів, податкової оптимізації, економічного аналізу та інше;

– звітність підприємства, що подається до державних органів, зокрема: фінансова звітність, статистична звітність, податкові декларації за різними видами податків та інші.

До документів, які підлягають обов'язковому оприлюдненню нами були вивчені: аудиторські звіти на предмет застосування аналітичних процедур щодо оцінки фінансового стану підприємства з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів; дозвільна документація на діяльність підприємства; інформація про засновників та діяльність підприємства на ринку цінних паперів; звіт про корпоративне управління; річна фінансова звітність підприємства.

Визначення складу питань, які вивчалися під час тестування та їх результати.

В частині тестування внутрішніх документів для оцінки стану економічного аналізу підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів нами були поставлені сукупність питань, на оприлюднення яких ми не отримали дозволу. Саме тому в даному контексті нами були зашифровані отримані результати за окремими підприємствами наступним чином: П 1, П 2 ... П N. В цілому це не знизило якість отриманих результатів й на основі отриманих результатів ми можемо робити обґрунтовані наукові висновки, які дозволяють оцінити сучасний стан організації та методики економічного аналізу діяльності підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів. Результати тестування представлено в таблиці 1.

Представленні результати тестування внутрішніх документів досліджуваних підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів, що функціонують на території Житомирської області, дозволяють зробити наступні висновки щодо організації економічного аналізу господарської діяльності:

– щодо використання результатів економічного аналізу керівниками та менеджерами різних рівнів нами

були протестовані внутрішні регламенти, які стосуються руху інформацію, зокрема внутрішньої звітності на досліджуваних підприємствах. В результаті було, що на 2 підприємствах, що становить 16,7 %, аналітична інформація використовується керівниками та менеджерами різних рівнів, на 3 досліджуваних суб'єктах, що становить 25,0 %, не використовують взагалі та на 7 – 58,3 % результати застосування аналітичних процедур використовуються іноді для прийняття управлінських рішень. Така ситуація свідчить про відсутність дієвої системи управління та інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень. В більшості випадків це свідчить про екстенсивне використання природних ресурсів та відсутність дієвих підходів до забезпечення сталого розвитку підприємства. Більшість підприємств, що при управлінні використовують результати економічного аналізу є учасниками ринків цінних паперів, а тому їх фінансова звітність підлягає обов'язковому аудиту, а система управління має забезпечити інформацією не лише внутрішніх осіб, але й зацікавлених зовнішніх суб'єктів;

– щодо регламентів системи економічного аналізу або ж окремих аналітичних процедур отримані наступні результати: 1) на 3 підприємствах, що становить 25,0 % від усієї сукупності досліджуваних суб'єктів господарювання обраної галузі, відсутні будь-які внутрішні регламенти, положення яких направлені на організацію чи методик економічного аналізу; 2) на усіх досліджуваних підприємствах з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів відсутні окремі положення про організацію економічного аналізу господарської діяльності; 3) на 1 підприємстві наявні окремі положення щодо методичних рекомендацій з економічного аналізу, зокрема це стосується організації управлінського обліку; 4) на 8 підприємствах аналітичні процедури та рекомендації щодо їх застосування містяться в положеннях, що регулюють інші формальні підсистеми, зокрема внутрішню звітність, управлінський облік, внутрішній аудит, аудит, консалтингові послуги сторонніх осіб;

– суб'єктом організації економічного аналізу на досліджуваних підприємствах є: власники на 4 підприємствах, що становить 33,3 %, керівники – 6, що становить 50,0 %, аудитори – 5, що становить 41,7 %, інші категорії – 3, що становить 25,0 %. Щодо стосується організації економічного аналізу аудиторами то до даної категорії відносяться підприємства, які є учасниками ринку цінних паперів, а отже їх фінансова звітність підлягала обов'язковому аудиту. Інші категорії представленні зовнішніми залученими особами для оцінки ефективності управління або окремих об'єктів управління. До них належать консалтингові компанії в тому числі аудиторські фірми, що мають право надавати такі послуги. В окремих випадках зазначенні види робіт можуть виконуватися в рамках науково-дослідних робіт закладами вищої освіти в межах госпрозрахункових наукових тем;

– суб'єктом економічного аналізу, який безпосередньо виконує аналітичні функції на досліджуваних підприємствах: бухгалтер – 4. Що становить 33,3 %, аналітичні функції розподіленні між різними відділами / службами – 5, що становить 50 %, аналітичні функції розподіленні між різними особами – 12, що становить 100 %, аудитор – 5, що становить 41,7 %, інший зовніш-

Таблиця 1

**Результати тестування внутрішніх регламентаційних документів
на предмет оцінки стану організації та методики економічного аналізу**

Відповідь	ПВ, у %	Разом	Підприємства / результати											
			П 1	П 2	П 3	П 4	П 5	П 6	П 7	П 8	П 9	П 10	П 11	П 12
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Організаційні положення економічного аналізу														
<i>1. Керівники та менеджери різних рівнів використовують результати економічного аналізу</i>														
1.1. Так	16,7	2					±							±
1.2. Ні	25,0	3				±		±	±					
1.3. Іноді	58,3	7	±	±	±					±	±	±	±	
<i>2. На підприємстві наявні внутрішні регламенти щодо організації економічного аналізу</i>														
2.1. Відсутні	25,0	3			±	±				±				
2.2. Наявні окремі положення	8,3	1					±							
2.3. В частинні положень, що регулюють інші інформаційні підсистеми	66,7	8	±	±				±	±		±	±	±	±
2.4. Відсутні окремі положення щодо організації економічного аналізу	100	12	±	±	±	±	±	±	±	±	±	±	±	±
<i>3. Суб'єктом організації економічного аналізу (аналітичних процедур) на підприємстві є:</i>														
3.1. Власник	33,3	4		±	±	±							±	
3.2. Керівник	50,0	6		±	±	±	±				±	±		
3.3. Начальники відділів / служб	0	0												
3.4. Аудитор	41,7	5	±					±	±	±				±
3.5. Інші категорії	25,0	3				±	±	±						
<i>4. Суб'єктом здійснення економічного аналізу на підприємств є:</i>														
4.1. Окрема служба / відділ економічного аналізу	0	0												
4.2. Аналітик														
4.3. Бухгалтер	33,3	4		±			±					±		±
4.4. Аналітичні функції розподіленні між різними відділами / службами	50,0	6	±	±	±			±	±				±	
4.5. Аналітичні функції розподіленні між різними особами	100	12	±	±	±	±	±	±	±	±	±	±	±	±
4.6. Аудитор	41,7	5	±					±	±	±				±
4.7. Інший зовнішній суб'єкт	16,7	2				±	±							
<i>5. Регламентація аналітичних процедур здійснюється</i>														
5.1. Окремим положення	0	0												
5.2. Сукупністю положень	25,0	3				±	±	±						
5.3. Іншими внутрішніми регламентами	50,0	6		±	±	±	±	±	±					
5.4. Методиками аудиту	61,7	5	±					±	±	±				±
5.5. Іншими документами зовнішніх суб'єктів	16,7	2				±	±							
Методичні положення економічного аналізу														
<i>6. На підприємстві здійснюються наступні види економічного аналізу</i>														
6.1. Техніко-економічний	50,0	6			+			±	±		+		+	±
6.2. Фінансовий	50,0	6	±			+		±	±	±				±
6.3. Стратегічний	16,7	2	+											
6.4. Управлінський	16,7	2			+				+					
6.5. Маржинальний	8,3	1				+								
6.6. Інший	33,3	4	+		+			+	+					
<i>7. Аналітичні процедури використовуються до таких об'єктів</i>														
7.1. Грошові кошти	41,7	5	±					±	±	±				±
7.2. Собівартість	58,3	7		±	±	±				±	±		±	±
7.3. Витрати за елементами	0	0												
7.4. Виробництво	8,3	1						±						
7.5. Виробничі запаси	16,7	2			±			±						
7.6. Основні засоби	8,3	1						±						
7.7. Нематеріальні активи	0	0												

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
7.8. Капітальні інвестиції	58,3	7		±	±	±		±		±			±	±
7.9. Дебіторська заборгованість	0	0												
7.10. Власний капітал	33,3	4	±		±			±	±	±				±
7.11. Зобов'язання	33,3	4	±			±		±	±	±				±
7.12. Доходи та фінансові результати	91,7	11	±	±	±	±	±	±	±	±		±	±	±
<i>8. Суб'єктивний вплив на показник фінансової звітності</i>														
8.1. Зміни в обліковій політиці відбуваються у зв'язку із змінами в законодавстві	41,7	5	±			+		±	±	±				
8.2. Зміни в обліковій політиці були не обґрунтовані	41,7	5			±			+		±	±	±		
8.3. Зміни в обліковій політиці є об'єктивними	41,7	5			±			+		±	±	±		
8.4. Змін не було	16,7	2		±			±							
<i>9. Якість робочого плану рахунків</i>														
9.1. Має формальний характер	66,7	8	±	±		±		±	±			±	±	±
9.2. Визначає галузеві особливості	33,3	4			±		±			±	±			
9.3. Дозволяє формувати багатofакторні моделі	25,0	3			±		±			±				

ній суб'єкт – 2, що становить 16,7 %. Серед зовнішніх суб'єктів на досліджуваних підприємствах аналітичні функції виконували аудитори в рамках проведення незалежного аудиту фінансової звітності та консалтингові компанії, що здійснювали аналітичну оцінку ефективності управління окремими об'єктами;

– регламентація аналітичних процедур здійснюється сукупністю положень на 3 підприємствах, що становить 25,0 %, іншими внутрішніми регламентами на 5 підприємствах, що становить 50 %, методиками аудиту на 5 підприємствах, що становить 61,7 % та іншими документами зовнішніх суб'єктів на 2 підприємствах, що становить 16,7 %. Переставленні результати вказують на низький рівень регламентації та стандартизації методик економічного аналізу на досліджуваних підприємствах. Проте застосування аналітичних процедур в аудиті є регламентованим міжнародними стандартами аудиту.

Оцінка сучасного стану використання методичних підходів до економічного аналізу господарської діяльності на підприємствах з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів здійснювалася за наступними напрямками: види економічного аналізу, пріоритетні об'єкти, управління та інформаційне забезпечення. В результаті нами отриманні наступні висновки:

– основними видами економічного аналізу аналітичні процедури яких використовуються на досліджуваних підприємствах є: техніко-економічний аналіз на 6 підприємствах (50 %), фінансовий аналіз – 6 (50 %), стратегічний аналіз – 2 (16,7 %), управлінський аналіз – 2 (16,7 %), маржинальний аналіз – 1 (8,3 %), інші види економічного аналізу – 4 (33,3 %). Проте варто вказати, що ретельне вивчення наданих документів показує, що зазначенні види економічного аналізу використовуються лише в частині окремих аналітичних процедур;

– оцінка видів економічного аналізу, що застосовуються на досліджуваних підприємствах пов'язані із наступними об'єктами управління господарською діяльністю: грошові кошти на 5 підприємствах, що ста-

новить 41,7 %, собівартість готової продукції (повна та виробнича) на 7 підприємствах, що становить 58,3 %, виробництво на 1 підприємстві, що становить 8,3 %, виробничі запаси на 2 підприємствах, що становить 16,7 %, основні засоби на 1 підприємстві, що становить 8,3 %, капітальні інвестиції на 7 підприємствах, що становить 58,3 %, власний капітал на 4 підприємствах, що становить 33,3, зобов'язання на 4 підприємствах, що становить 33,3, доходи та фінансові результати на 11 підприємствах, що становить 91,7 %. На жодному із досліджуваних підприємств аналітичні процедури не застосовувалися до таких об'єктів як витрати за елементами, нематеріальні активи та дебіторська заборгованість. Такі об'єкти власний капітал, зобов'язання, доходи та фінансові результати вивчалися в більшій мірі незалежними аудитором для підтвердження думки аудитора щодо безперервності діяльності підприємства.

Оцінка інформаційного забезпечення економічного аналізу була здійснена через вивчення облікової політики в частині суб'єктивного впливу на показники фінансової звітності та робочого плану рахунків в частині його аналітичних розрізів. В результаті отримані наступні результати:

– в частині змін в обліковій політиці: на 5 підприємствах, що становить 41,7 %, зміни в обліковій політиці відбуваються у зв'язку із змінами в законодавстві; на 5 підприємствах, що становить 41,7 %, зміни в обліковій політиці були не обґрунтовані; на 5 підприємствах, що становить 41,7 %, зміни в обліковій політиці є об'єктивними, і лише на 2 підприємствах зміни протягом 3 років в обліковій політиці не було. Зауважимо, що при економічному аналізі варто враховувати зміни в обліковій політиці, адже це впливає на результат застосування того чи іншого показника;

– в частині якості робочого плану рахунків: на 8 підприємствах, що становить 66,7 % робочий план рахунків має формальний характер; на 4 підприємствах, що становить 33,3 % визначає галузеві особливості; на 3 підприємствах, що становить 25,0 %, дозволяє

формувані багатфакторні моделі за окремими аналітичними показниками.

Таким чином, тестування внутрішніх документів досліджуваних підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів, вказує на край негативно-аналітичний стан аналітичного забезпечення. Зокрема, аналітичні процедури не застосовуються до пріоритетних об'єктів сталого розвитку, якими є природні ресурси. Економічний аналіз не організований як відокремлена система інформаційного забезпечення, а аналітичні процедури які застосовуються мають фрагментарний характер, що в цілому знижує якість аналітичного забезпечення управління господарською діяльністю.

Тестування документів, які підлягають обов'язковому оприлюдненню здійснено на прикладі підприємств, що є учасниками ринку цінних паперів та оприлюднили відповідну інформацію на офіційному сайті Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [6], що здійснює організаційне, технічне та ресурсне забезпечення реалізації повноважень Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, а представлений ресурс дозволяє учасникам ринку знайти максимально повну інформацію про діяльність вітчизняного фондового ринку.

Зокрема, дослідженню підлягали оприлюднені документи підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів, що функціонують на території Житомирської області: ПАТ «Соколівський кар'єр», ПАТ «Коростишівський кар'єр», АТ «Лезниківський кар'єр», ПрАТ «Корнинський кар'єр «Леопард», АТ «Коростенський кар'єр», ПАТ «Попільнянський спецкарьер», ПрАТ «Омелянівський гранітний кар'єр», ТОВ «Омелянівський кар'єр». Результати проведеного дослідження представлено в табл. 2.

На основі вище представленого можна визначити наступні особливості:

– в частині корпоративного управління: 1) стратегічні напрями діяльності підприємства визначаються загальними зборами акціонерів на більшості підприємств, а на ПрАТ «Корнинський кар'єр «Леопард» такі напрями визначає також наглядова рада; 2) затвердження бізнес-плану [8] господарської діяльності досліджуваних підприємств входить до функціональних обов'язків: виконавчого органу на ПАТ «Соколівський кар'єр», АТ «Лезниківський кар'єр», ПрАТ «Корнинський кар'єр «Леопард», ТОВ «Омелянівський кар'єр»; загальних зборів акціонерів на ПАТ «Коростишівський кар'єр», АТ «Коростенський кар'єр»; нагла-

Таблиця 2

Результати тестування документів, що оприлюднюються підприємствами,
для оцінки стану економічного аналізу

Відповідь	Разом	Підприємства / результати							
		ПАТ «Соколівський кар'єр»	ПАТ «Коростишівський кар'єр»	АТ «Лезниківський кар'єр»	ПрАТ «Корнинський кар'єр «Леопард»	АТ «Коростенський кар'єр»	ПАТ «Попільнянський спецкарьер»	ПрАТ «Омелянівський гранітний кар'єр»	ТОВ «Омелянівський кар'єр»
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>1. Основні показники діяльності</i>									
1.1 Середня кількість працівників	X	3	18	2	19	191	3	35	252
1.2. Кількість акцій	X	1419357	9698696	2309351	500000	3197280	3448032	5400000	–
1.3. Кількість членів наглядової ради	X	3	5	5	3	5	5	2	–
<i>2. Компетенції органів управління щодо діяльності</i>									
2.1. Розробка стратегії	X	ЗЗА	ЗЗА	ЗЗА	НР/ВО	ЗЗА	ЗЗА	ЗЗА	–
2.2. Затвердження бізнес-плану	X	ВО	ЗЗА	ВО	НР/ВО	ЗЗА/НР	НР	ВО	–
2.3. Затвердження річного фінансового звіту або балансу чи бюджету	X	ЗЗА	ЗЗА	ЗЗА	ЗЗА/НР	ЗЗА	ЗЗА	ЗЗА	–
2.4. Затвердження зовнішнього аудитора	X	НР	НР	ІВ	ВО	НР	ЗЗА	НР	–
<i>3. Застосування аналітичних процедур в аудиті</i>									
3.1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	4	±	±	±	-	-	±	-	-
3.2. Коефіцієнт загальної ліквідності	4	±	±	±	-	-	±	-	-
3.3. Коефіцієнт фінансової стійкості	3	±	±	±	-	-	-	-	-
3.4. Коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом	3	±	±	±	-	-	-	-	-
3.5. Коефіцієнт рентабельності активів	3	±	±	±	-	-	-	-	-
3.6. Коефіцієнт зносу основних засобів	1	-	-	-	-	-	±	-	-
3.7. Чистий обіговий капітал	1	-	-	-	-	-	±	-	-
3.8. Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	1	-	-	-	-	-	±	-	-
3.9. Коефіцієнт ділової активності	1	-	-	-	-	-	±	-	-

Умовні позначення: ЗЗА – загальні збори акціонерів; НР – наглядова рада; ВО – виконавчий орган; ІО – інший орган; ІВ – інформація відсутня

дової ради на ПрАТ «Корнинський кар'єр «Леопард», АТ «Коростенський кар'єр», ПАТ «Попільнянський спецкарьер»; 3) затвердження річного фінансового звіту або балансу чи бюджету покладається на: загальні збори акціонерів на ПАТ «Соколівський кар'єр», ПАТ «Коростишівський кар'єр», АТ «Лезниківський кар'єр», ПрАТ «Корнинський кар'єр «Леопард», АТ «Коростенський кар'єр», ПАТ «Попільнянський спецкарьер», ПрАТ «Омелянівський гранітний кар'єр», ТОВ «Омелянівський кар'єр» та наглядову раду на ПрАТ «Корнинський кар'єр «Леопард»; 4) вибір та затвердження зовнішнього аудитора для підтвердження достовірності показників фінансової звітності та надання впевненості зацікавленим користувачам покладається на: наглядову раду таких підприємств як ПАТ «Соколівський кар'єр», ПАТ «Коростишівський кар'єр», АТ «Коростенський кар'єр», ПрАТ «Омелянівський гранітний кар'єр»; загальні збори акціонерів ПАТ «Попільнянський спецкарьер». Вказане хрестикризує стан корпоративного управління та рух аналітичної інформації між суб'єктами управління, що приймають стратегічні рішення щодо діяльності підприємства;

– в частині застосування аналітичних процедур на підприємстві. Такі аналітичні процедури як коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт фінансової стійкості [10], коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом, коефіцієнт рентабельності активів застосовувалися

в аудиті фінансової звітності наступних суб'єктів: ПАТ «Соколівський кар'єр», ПАТ «Коростишівський кар'єр», АТ «Лезниківський кар'єр». При аудиті фінансової звітності ПАТ «Попільнянський спецкарьер» викристовувалися наступні аналітичні процедури: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт зносу основних засобів, чистий обіговий капітал, коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів, коефіцієнт ділової активності. В цілому це дає можливість вказати, що фінансовий стан діяльності підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів, оцінюється лише в рамках застосування аудиторських процедур незалежного аудиту фінансової звітності.

Висновки. В цілому проведено дослідження вказує, що система економічного аналізу на підприємствах з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області не організована належним чином, а отже усі функції економічного аналізу не реалізуються. Це знижує якість інформаційного забезпечення управління господарською діяльністю підприємств з однією сторони та інформаційну асиметрію та незадоволеність оприлюдненою інформацією з боку зовнішніх зацікавлених сторін з іншої сторони. Сьогодні залишається проблема розвитку економічного аналізу, яка б дозволила в комплексі підійти до формування інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень різних зацікавлених сторін.

Список використаних джерел:

1. Дзюбенко О.М. Економічний аналіз фінансового потенціалу лісгосподарських підприємств : дис. ... канд. екон. наук. спец. 08.00.09. Житомир, 2018. 240 с.
2. Клименко І.В. Бухгалтерський облік та аналіз автотранспортних послуг в умовах лізингу : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2015. 20 с.
3. Олійник О.В. Розвиток економічного аналізу в умовах інституційних змін: монографія. Житомир : ЖДТУ, 2008. 653 с.
4. Райковська І.Т. Організація і методика економічного аналізу діяльності суб'єкта господарювання в конкурентному середовищі : дис. ... канд. наук: 08.00.09. 2008.
5. Фокін О.К. Економічний аналіз виробничих витрат промислових підприємств : дис. ... канд. екон. наук. спец. 08.00.09. Житомир, 2019. 227 с.
6. SMIDA. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. URL: <https://smida.gov.ua/about> (дата звернення: 10.01.2020).
7. Тарасова Т.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком підприємств торгівлі : дис. ... доктора екон. наук. 08.00.09. Харків, 2017. 492 с.
8. Popadynets, I., Andrusiv, U., Shtohryn, M & Galtsova, O. (2020). The effect of cooperation between universities and stakeholders: Evidence from Ukraine. *International Journal of Data and Network Science*, 4(2), 199-212. doi: 10.5267/j.ijdns.2020.1.001
9. Cherchata, A., Popovychenko, I., Andrusiv, U., Simkiv, L., Kliukha, O & Horai, O. (2020). A methodology for analysis and assessment of business processes of Ukrainian enterprises. *Management Science Letters*, 10(3), 631-640. doi: 10.5267/j.msl.2019.9.016
10. Andrusiv, U., Simkiv, L., Dovgal, O., Demchuk, N., Potryvaieva, N., Cherchata, A., Popadynets, I., Tkachenko, G., Serhieieva, O & Sydor, H. (2020). Analysis of economic development of Ukraine regions based on taxonomy method. *Management Science Letters*, 10(3), 515-522. doi: 10.5267/j.msl.2019.9.029

References:

1. Dzyubenko, O.M. (2018) *Ekonomichnyj analiz finansovogo potentsialu lisogospodars'kyh pidpryemstv* [Economic analysis of financial potential of forestry enterprises] (PhD Thesis), Zhytomyr.
2. Klymenko I.V. (2015) *Buhgalters'kyj oblik ta analiz avtotransportnykh poslug v umovah lizyngu* [Accounting and analysis of motor transport services in terms of leasing] (PhD Thesis), Zhytomyr.
3. Olijnyk O.V. (2008) *Rozvytok ekonomichnogo analizu v umovah instyucijnykh zmin* [Development of economic analysis in the context of institutional changes], Zhytomyr: ZhDTU, 653 p.
4. Rajkovs'ka I.T. (2008) *Organizacija i metodyka ekonomichnogo analizu dijal'nosti sub'jekta gospodarjuvannja v konkurentnomu seredovyshhi* [Organization and methodology of economic analysis of an entity's activity in a competitive environment] (PhD Thesis).
5. Fokin O. K. (2019) *Ekonomichnyj analiz vyrobnychyh vytrat promyslovykh pidpryemstv* [Economic analysis of production costs of industrial enterprises] (PhD Thesis), Zhytomyr.
6. SMIDA. «Agentstvo z rozvytku infrastruktury fondovogo rynku Ukrainy» [«Stock Market Infrastructure Development Agency of Ukraine»]. Available at: <https://smida.gov.ua/about> (accessed 10 January 2020)

7. Tarasova, T.O. (2017). *Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia stalym rozvytkom pidpriemstv torhivli* [Accounting and analytical support for the management of the sustainable development of the trading enterprise]. Doctor's thesis. Kharkiv: Kharkiv state university of food and trade.
8. Popadynets, I., Andrusiv, U., Shtohryn, M & Galtsova, O. (2020). The effect of cooperation between universities and stakeholders: Evidence from Ukraine. *International Journal of Data and Network Science*, 4(2), 199-212. doi: 10.5267/j.ijdns.2020.1.001
9. Cherchata, A., Popovychenko, I., Andrusiv, U., Simkiv, L., Kliukha, O & Horai, O. (2020). A methodology for analysis and assessment of business processes of Ukrainian enterprises. *Management Science Letters*, 10(3), 631-640. doi: 10.5267/j.msl.2019.9.016
10. Andrusiv, U., Simkiv, L., Dovgal, O., Demchuk, N., Potryvaieva, N., Cherchata, A., Popadynets, I., Tkachenko, G., Serhieieva, O & Sydor, H. (2020). Analysis of economic development of Ukraine regions based on taxonomy method. *Management Science Letters*, 10(3), 515-522. doi: 10.5267/j.msl.2019.9.029